BBG-001-014202 Seat No. _______

M. A. (Sem. II) (CBCS) Examination

July - 2021

Sanskrit : Paper - 5

Gadyakavya

(Old Course)

Faculty Code : 001

Subject Code : 014202

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours] [Total Marks : **70**

૧ હર્ષચરિતને આધારે બાણની ગદ્યશૈલીનો વિસ્તૃત પરિચય આપો. ૧૪

1 Describe in detail the prosestyle of बाणभट्ट on the basis of हर्षचरित । 14

અથવા / OR

૧ હર્ષચરિતમાંથી વ્યક્ત થતું તત્કાલીન સમાજદર્શનનું વિગતે નિરૂપણ કરો. ૧૪

1 Describe the social life expressed by Harshcharit in detail. 14

૨ દશકુમારચરિતને આધારે દંડીનું ગદ્યકાર તરીકે મૂલ્યાંકન કરો. ૧૪

2 According to दशकुमारचरितम् evaluate दंडी as गद्यकारः । 14

અથવા / OR

૨ કથા અને આખ્યાયિકાના લક્ષણો આપી 'દશકુમારચરિતમ્'ના સાહિત્યિક સ્વરૂપની ચર્ચા કરો. ૧૪

2 Give definition of कथा and आख्यायिका and discuss literary form of दशकुमारचरितम् । 14

૩ નીચેનામાંથી કોઈપણ બે ગદ્યખંડોનો અનુવાદ કરો : ૧૪

3 Translate any two of following prose paragraph : 14

(१) तेषां तु भिषजां मध्ये पोनर्वसवो युवाऽष्टावशवर्षदेशीयस्तस्मिन्नेव राजकुले कुलक्रमागतो गतः परम्पारमष्टाङ्गस्यायुर्वेदस्य भूभुजा सुतनिविशेषं लालितः प्रकृत्यैवाटिपटीयस्या प्रज्ञया यथावद्विज्ञाता व्याधिस्वरूपाणां रसायनो नाम वैद्यकुमारकः सास्मस्तूष्णीमधोमुखोऽभूत । पृष्टश्च राजसूनुना – 'सखे रसायन ! कथय तथ्यं यद्यसाध्विव पश्यसि' इति । सोऽब्रवीत् 'देव ! श्वः प्रभाते यथावस्थितमावेदयितास्मि' इति ।

(२) इत्थंभूते च देवे हर्षे राजनि च तदवस्थे सर्वस्यैव लोकस्य कपोलेषु कीलिता इव कराः लोचनेषु लेप्यमय्य इवाश्रुस्रुतयः नासाग्रेषु ग्रथिता इव दृष्टयः, कर्णेषूत्कीर्णा इव रूदितध्वनयः जिश्वासु सहजानीव हा कष्टानि, लपनेषु पल्लवितानीव परिदेवितपदानि, हृदयेषु निधानीकृतानीव दुखान्यभवन् । उष्णाश्रुदाहभीतेव नाभजत नेत्रोदराणि निद्रा । निःश्वासवातविधूता इव व्याभीयन्त हासाः । निखशेषदग्धेव च संतापेन न प्रावर्तत वाणी । कथास्वपि नाश्रूयन्त परिहासाः ।

(३) अस्मिंश्चान्तरे मन्त्रिवृद्धो वसुरक्षितः कश्चिन्मौलैः सम्भूय बालमेनं भास्करवर्माणमस्यैव ज्यायसीं भगिनीं त्रयोदशवर्षां मञ्जुवादिनीमनयोश्च मातरं महादेवीं वसुन्धरामादायापसर्पन्ना पदोऽस्या भावितया दाहज्वरेण देहमजहात् । अस्मादृशैर्मित्रैस्तु नीत्वा माहिष्मतीं भर्तृद्वैमातुराय भ्रात्रे मित्रवर्मणे सापत्या देवी दर्शिताऽभूत । तां चायमनार्योऽसावन्यथाऽभ्यमन्यत । निर्भिर्त्सितश्च तया 'सूतनियमखण्डचारित्रा राज्यार्हं चिकीर्षति' इति नैधृण्यात्तमेनं बालमजिधांसीत् । इदं तु ज्ञात्वा देव्याऽहमाज्ञातः – 'तात नालीजग्ध जीवतान्तेनार्भकेण यत्र क्वचिदवधाय जीव । जीवेयं चेदहमायेनमनुसरिष्यामि । ज्ञापय मां क्षेमप्रवृतः स्ववार्ताम्' इति ।

(४) सोऽप्येवमकथयत् – भद्र मैवं वादीः । अभिजनस्य शुद्धिदर्शनं असाधारणं बुद्धिनैपुण्यमतिमानुषं प्राणबालमपरिमाणमौदार्य मत्याश्चर्यमस्त्रकौशलमनाल्प्रं शिल्पज्ञानमनुग्रहार्दं चेतस्तेजश्चाप्यविषह्यमभ्येमित्रीणमित्यस्मिन्नेव संनिपातिनो गुणाः, येऽन्यत्रैकैकशोऽपि दुर्लभाः । द्विषितामेष चिरबिल्वद्रुमः प्रहवानां तु चन्दनतरूस्तमुद्धृत्य नीतिसंज्ञमन्यमश्मकमिमं च राजपुत्रमनेन पित्र्ये पदे प्रतिष्ठितमेव विद्धि । नात्र संशयः कार्यः' इति । तच्चापि श्रुत्वा भूयोभूयश्चोपधाभिर्विशोध्य तं मे मतिसहायमकरवम् ।

૪ કોઈપણ **બે** પૂર્વાપર સંદર્ભ આપી સમજાવો : **૧૪**

4 Explain with reference to the context, any **two**. **14**

(१) ननु चतस्रो राजविद्याः त्रयी वार्ताऽन्वीक्षिकी दण्डनीतिरिति ।

(२) पठन्तश्चापठयभिरतिसन्धीयमाना बहवः ।

(३) वत्स ! कृशोऽसि इति । भण्डिस्त्वकथयत् – 'देव ! तृतीयमहः कृताहारस्यास्याद्य' इति ।

(४) न ह्यल्पपुण्यभाजां वंशमलकुर्वन्ति भवादृशाः ।

૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ **બે**) **૧૪**

5 Write short note : (Any **two**) **14**

(१) अच्छोदसरोवर ।

(२) महाश्वेतावर्णनम् ।

(३) त्रयो दण्डि प्रबन्धाः ।

(४) विहारभद्रस्य उपदेशः ।